

MUHSİN-İ KAYSERİ

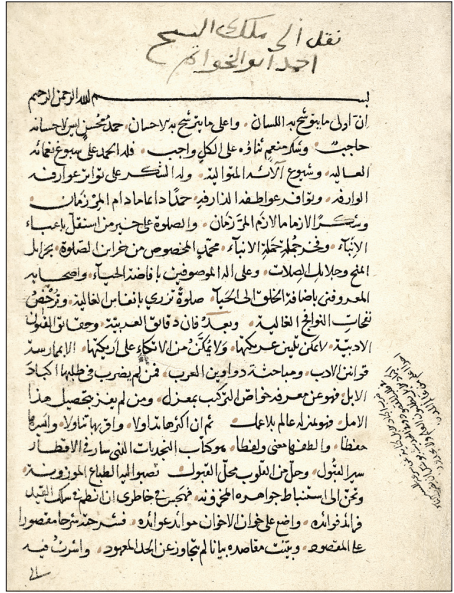
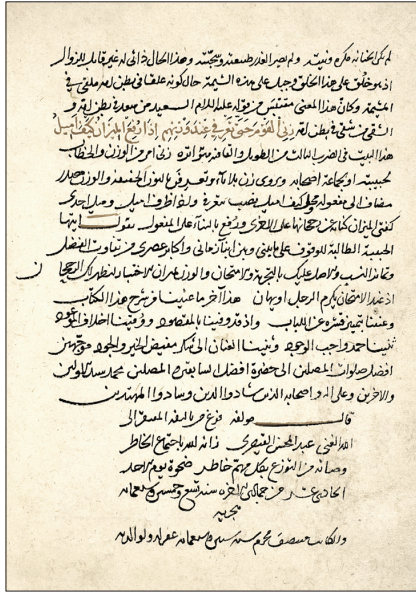
(محمسن قيصرى)

(ö. 761/1360)

Hanefî fakihî.

Hayatı hakkında yeterli bilgi yoktur. Adı kaynaklarda Abdülmuhsin olarak da kaydedilmektedir. İlk eğitimini başta babası Meccdüddin Muhammed olmak üzere çeşitli âlimlerden aldı. Tahsil için gittiği Suriye’de tefsir ve hadis, Mısır’da fıkıh okudu. Öğrenimini tamamladıkdan sonra döndüğü Kayseri’de birçok talebe yetiştirdi. Taşköprizâde, Nişancı Mehmed Paşa ve Bursalı Mehmed Tâhir gibi biyografi yazarlarının Orhan Bey devri ulemâsı arasında da saydığı Muhsin-i Kayserî’yi bir Anadolu âlimi olarak nitelemek daha doğrudur. Çünkü onun Osmanlı hâkimiyet bölgesinde yaşadığına dair bilgi bulunmadığı gibi memleketi Kayseri’de ölümünden sonra Osmanlı topraklarına katılmıştır. Muhsin-i Kayserî’nin fıkıh ilmini ve özellikle miras hukukunu çağdaşları arasında en iyi bilenlerden olduğu belirtilmekte (Taşköprizâde, s. 11), Arap edebiyatı, beyân ve aruza da hâkim olduğu anlaşılmaktadır. Eserlerini devrin hâkim anlayışı uyarınca Arapça kaleme almıştır. Kayseri’de ölen ve Kazancılar Camii civarında defnedilen Muhsin-i Kayserî’nin vefat tarihi olarak 755 (1354) ve 761 (1360) yılları verilmekteyse de *Şerhu Kitâbî’n-Necdiyyât* adlı eserini 759 (1358) yılında tamamladığına göre (vr. 211^b) ikinci tarih doğru olmalıdır.

Eserleri. 1. *Câmi’u’d-dürer*. Muhammed b. Muhammed es-Secâvendî’nin *el-Ferâ’izü’s-Sirâciyye*’sinin manzum hale getirilmiş şeklidir. 736 (1335) yılında ka-

Muhsin-i Kayserî’nin *Şerhu Kitâbî’n-Necdiyyât* adlı eserinin ilk ve son sayfaları (Süleymaniye Ktp., Reisülküttâb Mustafa Efendi, nr. 856)

leme alınan 166 beyitlik bu risâle yirmi dokuz bölüm halinde düzenlenmiştir. Eserin Süleymaniye Kütüphanesi’nde çok sayıda yazma nüshası vardır (Lâleli, nr. 1296, 3662; Şehid Ali Paşa, nr. 1007, 1097; Serez, nr. 1204; İsmihan Sultan, nr. 245). 2. *Şerhu Câmi’i’d-dürer* (*Şerhu Manzûmeti’l-ferâ’iz*) (Süleymaniye Ktp., Lâleli, nr. 1294, 1295; Yozgat, nr. 707; Serez, nr. 1219; Kılıç Ali Paşa, nr. 1027). *Zekeriyyâzâde Yahyâ Efendi* bu şerh üzerine bir ta’lik yazmıştır. 3. *Şerhu’l-Muhtaşar fi ‘ilmi’l-‘arûz* (*Şerhu’l-‘arûz, Şerhu ‘arûzi’l-Endelûsi*). Ebû’l-Ceyş el-Endelûsî el-Ensârî’nin *el-Muhtaşar fi ‘ilmi’l-‘arûz* adlı kitabının şerhidir. Pek çok yazma nüshası bulunan kitap *Muhsin el-Kayserî ‘ale’l-Endelûsi* adıyla basılmıştır (İsâmüddin Mustafa b. Abdullah Üsküdarî’nin bu şerhten de faydalanarak yazdığı *el-Muhtaşar fi ‘ilmi’l-‘arûz* un Türkçe tercüme ve şerhiyle birlikte, İstanbul 1261, 1270, 1286, 1308). Bu şerh üzerine Kûrânî tarafından bir hâşiye yazılmıştır. 4. *Şerhu Kitâbî’n-Necdiyyât*. Ebüverdî’nin “İrâkiyyât”, “Necdiyyât” ve “Vecdiyyât” adıyla üç kısma ayrılan divanının ikinci kısmının şerhidir (bu eserlerin yazma nüshaları için bk. Brockelmann, *GAL*, I, 293, 378; *Suppl.*, I, 544, 651). Kaynaklarda Muhsin-i Kayserî’ye *Hâşiyetü Gâyeti’l-beyân* ve *Risâle fi’l-fıkh* gibi eserler de nisbet edilmektedir.

BİBLİYOGRAFYA:

Muhsin-i Kayserî, *Şerhu Kitâbî’n-Necdiyyât*, Süleymaniye Ktp., Reisülküttâb, nr. 856, vr. 211; Taşköprizâde, *eş-Şekâ’ik*, s. 10-11; a.e.: *Tercüme-i Şekâ’ik-Nu’mâniyye* (trc. Mehmed Mecdî), İstanbul 1269/1853, s. 31; *Keşfü’z-zunûn*, I, 540; II, 1135, 1251, 1252, 1868; Kâdirî, *Neşrû’l-meşânî*, III, 6; *Fihristü’l-Kütüb’hâne’l-Hidiviyye*, IV, 195; *Sicill-i Osmani*, III, 401; *Osmanlı Müellifleri*, I, 227, 351; Brockelmann, *GAL*, I, 293, 378; *Suppl.*, I, 544, 651; *İzâhu’l-meknûn*, I, 353; *Hediyetü’l-‘ârîfîn*, I, 36, 621; *Kehhâd, Mu’cemü’l-mü’ellifîn*, VI, 172-173; H. Mehmed Zeki Koçer, *Kayseri Ulemâsı*, İstanbul 1983, s. 44-45; Zirikî, *el-A‘lâm* (Fethullah), IV, 152; Muhsin İlyas Subaşı, *Kayseri’nin Manevî Mimarları*, Kayseri 1995, s. 124-125; Recep Cici, “XIV. Yüzyılda Kayserili Bir Fakih: Abdülmuhsin Kayserî ve Çalışmaları”, *XIII. ve XIV. Yüzyıllarda Kayseri’de Bilim ve Din Sempozyumu*, Ankara 1998, s. 95-107.

RECEP CICI

MUHSİNZÂDE ABDULLAH HAMDİ

(bk. ABDULLAH HAMDİ BEY).

MUHSİNZÂDE MEHMED PAŞA

(ö. 1188/1774)

Osmanlı sadrazamı.

Tahminen 1116’da (1704) İstanbul’da Molla Gürânî mahallesinde doğdu. 1143 (1730) yılında meydana gelen Patrona Halil İsyanı bastırılırken yeniçeri ağalığı gö-

Muhsin-i Kayserî’nin *Câmi’u’d-dürer* adlı eserinin ilk sayfası (Süleymaniye Ktp., İsmihan Sultan, nr. 245)